

نکات نشست

آخرین وضعیت مناطق حاشیه نشین در قم، بافت فرسوده و اراضی ملی و دولتی با تاکید بر کاداستر

۱۶ اسفند ۱۴۰۲

دکتر کافی

۱. ماموریت ملی ساماندهی مسائل فرهنگی اجتماعی حاشیه نشینی کلانشهرها به پژوهشگاه واگذار شده است.
۲. این جلسه هم اندیشی در سطح استان قم و در آینده در ده استان درگیر حاشیه نشینی برگزار می شود.
۳. ماموریت ملی ساماندهی بر اساس دغدغه رهبری در زمینه ورود دانشگاه ها به عرصه جامعه و صنعت است.
۴. ماموریت دانشگاه ها بر اساس مزیت های استان تعیین شده است.
۵. ماموریت پژوهشگاه مستقیماً با وزارت کشور و علوم است.
۶. دو هسته یا تیم ورک در وزارت کشور (هسته آسیب شناسی اجتماعی با تصویب طرح) تصویب شده است.
۷. ایجاد اجماع نخبگانی و دستگاه های اجرایی برای انجام ماموریت لازم است. برای ایجاد این اجماع یک همایش ملی باید برگزار کنیم.
۸. فعالیت های علمی از قبیل هدایت رساله های دکتری، فرصت های مطالعاتی و غیره برای این ماموریت تعریف شده است.
۹. ماموریت به گروه های علمی پژوهشگاه ابلاغ شده است.
۱۰. یکی از مسائل حاشیه نشینی یکسان بودن آموزش مناطق بالا و حاشیه نشین است.
۱۱. مسئله حاشیه نشینی بیشتر جنبه فرهنگی دارد.
۱۲. گروه های علمی ما باید از بعد تخصصی خودشان به مسائل حاشیه نشینی وارد شوند.
۱۳. در بخش آموزش مقرر شده، دو واحد از دروس دانشجویان، مرتبط با ماموریت گرایشی باشد.
۱۴. از رساله های دکتری مرتبط با ماموریت گرایشی دانشگاه ها حمایت می شود.
۱۵. با افزایش قیمت ها (مانند افزایش قیمت دلار) بر حاشیه نشینی افزوده می شود.
۱۶. در سال ۹۵، یازده میلیون حاشیه نشین داشته ایم و اکنون به بیش از ۱۸ میلیون افزایش یافته است.

دکتر کاویانی مدیر پیشگیری دادگستری قم

۱. حاشیه نشینی در هر رشته ای تعریف خاص دارد.
۲. مناطق حاشیه نشین، دولت های بدون کشور و کشورهای بدون دولت اند و رنگین کمانی از جرایم و آسیبها را در خود جمع کرده است.
۳. در محیطی که زندگی می کنیم با سه مولفه روبرو هستیم، کالبد شهر، مدیریت شهری و شهروندان. حاشیه نشینی هر سه مولفه را با خود درگیر کرده است.
۴. در پیشگیری های وضعی تمرکز ما بر کالبد شهر است.
۵. در همایش تبریز در مورد آسیب های کالبدی مانند آسیب انواع مسکن های مهر بحث شده است.
۶. یک سوم جمعیت ما در مناطق حاشیه نشین زندگی می کنند.
۷. اولویت در پیشگیری، پیشگیری از آسیب های اجتماعی است.

۸. سه نوع پیشگیری متصور است که اولین آنها پیشگیری توسعه مدار است که مبتنی بر ارتقاء آگاهی های شهروندان است،
۹. در مناطق حاشیه نشین افراد شهرنشین اند یعنی صرفا مطالبه گرند نه شهروند که به تکالیف خود هم عمل می کنند،
۱۰. بررسی ها نشان می دهد در قم مجرمین بیشتر از مناطق حاشیه نشین بوده و برای خود حقوق لازم الوصول قائل اند و با این تصور جرایم خود را توجیه می کنند،
۱۱. در قم ۱۵ محله درگیر جرایم و آسیب های اجتماعی اند،
۱۲. بافت فرسوده و حاشیه نشین باید با هم دیده شوند،
۱۳. خدمات شهری باید عادلانه باشد، در شهرداری تهران بر اساس آسیب های اجتماعی هر منطقه برای آن بودجه تعیین می شود،
۱۴. حاشیه نشینی فرهنگ جامعه را از شهروندی به شهرنشینی تغییر می دهد لذا بی توجهی به قوانین زیاد است. این معضل بطور مثال در بی توجهی به فرهنگ رانندگی دیده می شود. در قم ۳۵۰ هزار موتورسیکلت هست و روزانه ۳۰ تصادف منجر به فوت و جرح داریم. هزینه هر فوتی برای کشور ۳ میلیارد تومان است.

مهندس یارمولا معاونت شهرسازی شهرداری قم

۱. ما علل و پیامدهای حاشیه نشینی را به خوبی نمی شناسیم،
۲. نظام شهری متضمن طرد اجتماعی است،
۳. موضع ما در مقابل حاشینی، رفع است یا مقابله؟
۴. ما در قم ۱۶۰۰ هکتار بافت فرسوده مصوب داریم که مقدار واقعی آن بیش از ۳۰۰۰ هکتار است، بافت تاریخی شهر قم ۳۱۳ هکتار است، در قم ۳۰۰۰ هکتار اراضی بایر داریم که مستعد آسیب های اجتماعی است با این حال ما شهرک پردیسان را با ۷۵۰ هکتار مساحت به ساخت مسکن جدید اختصاص داده و حاشیه را گسترش داده ایم.
۵. در قم ۱۵ تا ۱۸ محله حاشیه ای داریم،
۶. آسیب بررسی های علمی ما بررسی تک عاملی و تقلیل نظام مسائل به مصادیق است.
۷. پیچیدن نسخه های عام برای همه کشور یک آسیب بزرگ است.
۸. یک آسیب دیگر، رفتارهای متناقض ما با حاشیه نشینی است. از یکسو حاشیه نشینی را غیررسمی می شماریم و از سوی دیگر به حاشیه نشین تسهیلات می دهیم.
۹. یکی از عوامل حاشیه نشینی دلالی و فروش غیرمجاز زمین به افراد است.
۱۰. ما باید بستر تحرک اجتماعی را در مناطق حاشیه نشین فراهم کنیم تا حاشیه نشینی فعلی ایجاد نشود.
۱۱. الحاق مناطق حاشیه نشینی به شهر راه حل نیست.

مهندس مهدی نیا معاون پارکها و فضای سبز شهرداری

۱. فضای سبز در دو زمینه حاشیه مفید است. اول محدودکنندگی حاشیه نشینی، دوم توسعه خدمات شهری.
۲. کمربند سبز شهر جز در موارد خاص (زمین های معارض دار و مشکلات ترافیکی و غیره) تکمیل است.
۳. در زمینه توسعه خدمات رفاهی و شهری طی شش سال گذشته پارکهای قم از ۲۳۵ به ۳۳۰ افزایش یافته است.
۴. ۱۳۰۰ هکتار فضای سبز توسط پیمانکار در حال تحویل است.

حاج آقا طباطبایی معاون فرهنگی هنری شهرداری قم

۱. بحث ذهنی بودن حاشیه نشینی در بافت های فرسوده مصداق می یابد. شهروندانی که تصور ارائه خدمات فرهنگی کمتری دارند خود را حاشیه نشین می دانند.
۲. بافت های فرسوده زیرساخت های فرهنگی لازم را دارند اما زیرساخت رفاهی و ورزشی کمی ندارند.
۳. در بعضی مناطق، تراکم زیرساخت هست اما از آنها استفاده نمی شود.
۴. در مناطقی که هویت محلی و همگرایی هست کار فرهنگی راحت تر است.
۵. همه دستگاه های تاثیرگذار (مانند بهزیستی و کمیته امداد) در کار فرهنگی باید در این مناطق حضور داشته باشند.
۶. طرح مسجدمحوری مدتهاست در محلات قم دنبال می شود.
۷. فعالان محلات تاثیر زیادی در کار فرهنگی دارند هم در جذب منابع و هم توزیع آن.
۸. دکتر کافی: قم افزایش دهنده هویت های چندپاره بوده است بخصوص در پردیسان.

دکتر داوری

۱. سکونتگاه های رسمی طی چندین سال وضعیت متفاوتی پیدا کرده اند. برخی رسمی شده اند و برخی نه. از آنهایی که رسمی شده اند، برخی به دلیل مشکلاتی که دارند همچنان حاشیه اند.
۲. وزارت کشور در طرح ساماندهی، بدنبال جمع بندی و ارائه مدل جامع است.
۳. طرح تسهیل گری داده های زیادی دارد که نیاز به تحلیل و جمع بندی دارد.
۴. کمربند سبز برای حفظ وضعیت موجود حاشیه شهر مفید است.
۵. کار فرهنگی و اجتماعی بر کار اقتصادی در این مناطق مقدم است.
۶. طرح تسهیل گری وزارت کشور ناتمام ماند. عدم اجرا یا اتمام طرح ها موجب سلب اعتماد مردم می شود.
۷. عدالت این نیست که منابع را بدون نتیجه بین همه توزیع کنیم. بهتر است یک منطقه را کامل کنیم بعد به منطقه بعد بپردازیم. بر اساس نگاه اول در طرح ۲۰۲۰ می خواهند به همه محلات کم برخوردار یکجا رسیدگی کنند. رسیدگی به مناطق کم برخوردار باید تکه تکه صورت گیرد نه همه با هم و یکجا.
۸. اگر در مسجدمحوری هر مسجد هزار خانه را تحت پوشش بگیرد و یک روحانی روزی شش ساعت برای مردم کار کند نتیجه خوبی حاصل می شود.
۹. در مسکن مهر، حاشیه نشینی مدرن که مشکلات فرهنگی را دامن می زند به وجود آمده است.

مهندس کاظمی مدیرکل فنی حرفه ای استان

۱. سازمان فنی حرفه ای زیرمجموعه وزارت کار است که در مرکز هر استان، اداره کل مستقر است.
۲. فنی حرفه ای استان قم ۷ مرکز آموزشی ثابت دارد و ۱۷ هدف اجتماعی (زندانیان، روستائیان، سربازان و غیره) را دنبال می کند.
۳. یکی از عوامل خروج از حاشیه نشینی توانمندی افراد است.
۴. ما در کمپ ماده ۱۶ ورود کردیم و افراد را آموزش می دهیم. این افراد معمولاً وضعیت مناسبی بعد خروج از کمپ دارند. اینها از تسهیلات کارآفرینی هم می توانند استفاده می کنند.
۵. برای کاهش حاشیه نشینی، باید به آموزش حرفه و مهارت توجه ویژه بشود.
۶. فنی حرفه ای گروه های سیار هم دارد.
۷. در امین آباد همکاری خوبی با تسهیل گری داشتیم.

۸. دکتر کاویانی: فنی حرفه ای نقش زیادی در کاهش حاشیه نشینی دارد. بیش از ۷۰ درصد مهارت آموزان مجرم به جرم بازنگشته اند. برخی کمپ‌های ما به کارگاه آموزشی تبدیل شده اند.

حاج آقا جوانی از مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

۱. لازم است عنایت بیشتری به حوزه فرهنگ بشود.
۲. اگر مناطق حاشیه نشین از مراکز فرهنگی و مذهبی لازم برخوردار نباشند مشکلات بیشتر می شود.
۳. فارغ التحصیلان حوزه علمیه خواهران در مناطق حاشیه نشین برخی اقدامات خوبی انجام داده اند.
۴. از توان فارغ التحصیلان حوزه خواهران باید بیشتر بهره برد.
۵. دکتر کافی: شاید بتوان بررسی برای فعالان جوان و طلبه مناطق حاشیه نشین در نظر گرفت که بروند آموزش ببینند و در همین مناطق فعالیت فرهنگی و اجتماعی کنند.

دکتر توکلی

۱. حاشیه نشینی در زمینه مسائل امنیتی، یک معضل جدی است.
۲. در انقلاب این افراد ولی نعمت بودند نه حاشیه نشین.
۳. سال ۹۴ معاونت فناوری ریاست جمهوری پذیرفت در حوزه علوم انسانی شرکت های دانش بنیان داشته باشیم. لذا اولین شرکت دانش بنیان در حوزه علوم انسانی شرکت دکتر داوری در پژوهشگاه است. همین شرکت دو اقدام در بندرعباس و قم داشته است. بر اساس همین فعالیتهای ماموریت ساماندهی حاشیه نشینی به پژوهشگاه واگذار شد.
۴. حاشیه نشینی، معضل هشتم در میان معضلات اجتماعی کشور شمرده شده است.
۵. اختصاص بودجه فوق العاده یک میلیارد تومانی در سال ۹۶ برای مقابله با حاشیه نشینی در استان، یک شوخی بود.
۶. تعیین نظام مسائل منتج به حل حاشیه نشینی منوط به ارائه یک مدل حکمرانی محلی در راستای حکمرانی ملی است.
۷. ما باید بتوانیم یک نظام نرم افزاری که بتواند خرده نظامهای علمی و اجرایی را تجمیع کند، طراحی کنیم.

دکتر حسینی

۱. نگاه به حاشیه نشینی بیشتر یک نگاه فیزیکی و کالبدی است.
۲. مفاهیم در نگاه به مسئله مهم اند.
۳. مساله اصلی در حاشیه نشینی باید فقر و محرومیت باشد نه مکان جغرافیایی.
۴. ده گروه پژوهشگاه، مناسب ورود به این طرح ملی اند. این گروهها می توانند تحقیقات پژوهشی خود را به سمت ماموریت ساماندهی حاشیه نشینی سوق دهند.

دکتر غریب معاون فرهنگی اجتماعی استانداری قم

۱. امام علی (ع) می فرماید زینت فقر، عفت است و زینت غنا، شکر و اگر به این توصیه عمل شود ۸۰ درصد آسیبهای اجتماعی حل می شود.
۲. از ظرفیت پژوهشگاه حوزه و دانشگاه که محل گردهمایی فضلاء است بیشتر باید استفاده شود.
۳. مهاجرت به شهر مذهبی، یک امر ناگزیر است لذا باید برای استقبال از مهاجران برنامه ریزی کرد.
۴. با وجود تغییرات زیاد در زیرساخت های شهری و چهره شهر قم ما رتبه اول مصدومین ناشی از تصادفات در کشور را داریم. این نشان دهنده لزوم دیدن پیوست های فرهنگی برای خدمات است.

۵. از پژوهشگاه حوزه و دانشگاه انتظار می رود از میان پژوهش های فراوان، طرح های عملیاتی کوتاه مدت و قابل اجرا ارائه کند.

۶. در حل هر موضوع یا ارائه برنامه، افرادی که تجربه زیسته در آن موضوع دارند (زنان و جوانان) را دعوت کنیم.

تهیه شده در دبیرخانه ماموریت ملی

ساماندهی مسائل فرهنگی و اجتماعی حاشیه نشینی کلانشهرها

پژوهشگاه حوزه و دانشگاه